

Kuopion kaupungin lausunto aluehallintovirastolle Pyssymäen pohjavesialueen pohjavedenpinnan alaisesta soranotosta, Destia Oy

Kaupunkirakennelautakunta 18.12.2024 § 249
7857/11.01.01/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
vesihuoltoinsinööri Päivi Rissanen, puh. 044 718 5303
suunnitteluinsinööri Anna-Maria Tirkkonen, puh. 044 718 5332
kaupungininsinööri Ismo Heikkinen, puh 044 718 5656
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja KYP Jari Kyllönen

Kaupunkirakennelautakunnalle esitetään, että se antaa aluehallintovirastolle Kuopion kaupungin lausunnon koskien maa-aineksen ottamista pohjavedenpinnan alapuolelta Pyssymäen pohjavesialueella. Aluehallintovirasto on pyytänyt lausunnonantoviranomaisilta, kuten Kuopion kaupungilta lausunnon, joka tulee jättää 23.12.2024 mennessä.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Hakemus

Aluehallintovirasto pyytää lausuntoa lausunnonantoviranomaisilta koskien maa-aineksen ottamista pohjavedenpinnan alapuolelta Pyssymäen pohjavesialueella. Destia Oy hakee vesilain mukaista lupaa jatkaa maa-ainesten ottoa pohjavedenpinnan tason alapuolelle omistamillaan kiinteistöillä Soraharju 476-405-31-13 ja Soraneliö 476-405-31-7 Kuopion kaupungin Kinnulanlahden kylän niin sanotulla Pyssymäen sora-alueella. Pyssymäen pohjavedenpinnan yläpuoliset soravarannot on hyödynnetty loppuun. Toimintaan liittyy myös kiviaineksen murskausta ja seulontaa sekä kiviaineksen ja energiapuun varastointia. Hakemuksessa on esitetty, että sora murskataan (tai seulotaan alueella). Hakemuksessa on esitetty vain kahden metrin suojakerrospaksuus ylimpään pohjavedenpintaan nähden. Lupaa on haettu toistaiseksi voimassa olevaksi. Lisäksi Destia Oy hakee lupaa toiminnan aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaisuutta.

Hakija itse arvioi, että haetusta pohjavedenalaisesta soranottotoiminnasta ei aiheudu muutoksia pohjavesialueen pohjaveden määrään, virtauksiin tai laatuun. Ottotoiminta ei hakijan mielestä vaaranna pohjaveden käyttökelpoisuutta talousvetenä. Hakijan mukaan hankkeesta ei aiheudu edunmenetyksiä, sillä hanke ei vaikuta pohjaveden laatuun tai määrään taikka pohjaveden muuhun käyttökelpoisuuteen.

Kuopion kaupungin lausunto

Kuopion kaupungin kunnallistekninen suunnittelu vastaa kunnalle kuuluvasta vesihuollon kehittämis- ja järjestämistehtävästä. Kunnallistekninen suunnittelu antaa Pyssymäen pohjavesialueelle kohdistuvasta vesilain mukaisesta hakemuksesta lausuntonaan seuraavaa:

Destia Oy:lle ei tule myöntää vesioikeuden lupaa pohjavedenpinnan alaiselle soranotolle Pyssymäen pohjavesialueella. Mikäli Destia Oy:lle myönnetään

vesioikeuden lupa pohjavedenpinnan alapuoliselle maa-aineksenotolle, tulee vesioikeuden luvan perustua riittäviin selvityksiin ja luvan olla määräaikainen, voimassa korkeintaan viisi vuotta. Hakijan tulee tutkimuksin selvittää, että Pyssymäen pohjavesialue ei ole vedenhankintakäyttöön soveltuva alue. Nykyinen geopoliittinen maailmantilanne huomioiden tulee pohjavesialueiden pohjavesivarat (myös kakkosluokan pohjavesialueilla) säilyttää yhdyskuntien vedenkäyttöön mahdollistavassa toiminnassa. Toiminnan aloittamiselle ei tule myöntää lupaa ennen päätöksen lainvoimaisuutta.

Mikäli ottotoiminta vedenpinnan alapuolelta sallitaan, niin murskaustoiminta tulee kieltää tai murskan ja ylimmän havaitun pohjaveden pinnan välillä on oltava yli neljän metrin suojakerrospaksuus, kuten on voimassa olevassa ympäristöluvassa.

Perustelut lausunolle

Kuopion ja Siilinjärven vesihuoltolaitokset yhdistyivät 1.1.2020. Kuopion Vesi Oy toimittaa pohjavettä mm. Maaningan taajamaan. Maaningan alueen vedenottamo sijaitsee Harjamäki -Käärmelahti 1. luokan pohjavesialueella Varpaniemessä, jossa E-luokka tekee vedenoton haasteelliseksi (Valkeisen Natura-alueen vuoksi). Sorsasalon teollisuusalue sijaitsee Hietasalon vedenottamon yläpuolella Mahdollinen biotuotetehdas tai jokin muu toimija Sorsasalossa, esim. nykyinen Fortumin teollisuusjätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikka voivat lisätä riskiä Kuopion nykyiselle vedenotolle. Pyssymäki voisi soveltua vedenhankintaan ja tämän vuoksi vaatii tarkempia selvityksiä. Pyssymäki on tarpeellinen säilyttää myös tuleville sukupolville yhdyskuntien vedenottoaikaksi tai vähintään varavesialueeksi.

Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040 liittyen pidettiin 4.9.2019 kokous, jossa aiheena oli pohjavedenpinnanalaisen soranoton mahdollisuudet, case Pyssymäki ja Kärängänmäki. Kokouksessa oli läsnä Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan viranomaisia, valtionhallinnon eri viranomaisia sekä toiminnanharjoittajia, mukaan lukien Destia Oy. Maakuntakaavaluonnoksen tavoitteena oli osoittaa seudullisesti merkittävät kalliokiviainesten ottoajat sekä maa-ainesten ottoalueet. Kokouksessa keskusteltiin Pyssymäen pohjaveden mahdollisen käytön ja soranoton yhteensovittamisesta. Toimijat jäivät tällöin vielä pohtimaan Pyssymäen tutkimista (koepumppaus ja virtausmalliselvitys), koska selvitysten kokonaishinta olisi todennäköisesti ollut yli 100 000 euroa.

Hakemuksen liitteenä olleessa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaselostukseen maa-ainesten otton, lähtökohdissa on todettu seuraavaa:

”Kuopion seudulla on tunnistettu tarve vastata kaavoituksella laatusoran niukkuuteen. Luonnosvaiheessa tutkittiin Kuopion (Maaningan) Pyssymäkeä pohjavedenpinnanalaisen soranottoon. Selvittelyn lopputuloksena todettiin, että soranotto pohjavedenpinnan alapuolelta edellyttää pohjavesialueella tehtävää koepumppausta (VesiL, AVI) ja tarkempia tutkimuksia. Maakuntakaavassa ei tämän vuoksi osoiteta Pyssymäkeen uutta merkintää.

Vedenottamoiden läheisyys on tiukentanut uusien maa-aineslupien myöntämisehtoja. Maakuntakaava -merkinnän tarkentumisiin ja muutoksiin vaikuttaa myös uudet muutokset pohjavesialueiden rajauksissa ja luokituksissa (E-luokka) v. 2018-2019. Viime vuosina on saatu myös uutta tutkimustietoa

pohjavesialueilta, mm. rakennetutkimuksia ja virtausmalleja. Uusi tutkimustieto asettaa reunaehdoja maa-ainestenotolle.”

Maakuntakaavassa 2040 Pyssymäen pohjavesialuetta ei ole esitetty maa-aineisten ottoalueeksi soran, moreenin ja hiekan ottoa sekä kallionlouhintaa varten.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointia ei tehdä, koska kyseessä on pyydetyn lausunnon antoa koskeva asia. (KH 21.10.2024 §293)

Liitteet

7052/2024 Aluehallintoviraston lausuntopyyntö